

Verslag reacties consultatie verwijderen standaarden

Aan:	Forum Standaardisatie
Van:	Bureau Forum Standaardisatie
Datum:	28 februari 2024
Versie:	1.0
Bijlage:	n.v.t.

1. Inleiding

Dit verslag bevat de reacties uit de openbare consultatie (30 november 2023 tot 15 januari 2024) van het Forum Standaardisatie. Forum Standaardisatie toetst om elf standaarden niet meer aan te bevelen aan de overheid. In de openbare consultatie kon men reageren op het advies van de experts.

Het Bureau Forum Standaardisatie heeft een expertadvies ter openbare consultatie gepubliceerd op internetconsultatie.nl (versie 1.0 en vanaf 22 december 2023 versie 1.1). Op 22 december 2023 is een omissie in het expertadvies hersteld; het betrof het ontbreken van een aanvullend advies over ruimer interpreteren van basiscriterium (opgenomen als advies drie in H.5 Aanvullende adviezen van het Expertadvies). Deze nieuwe versie van het expertadvies is gepubliceerd als [expertadvies versie 1.1](#).

Tijdens de openbare consultatie werden dertien reacties ontvangen, waarvan tien reacties zijn gepubliceerd. De overige respondenten hebben kenbaar gemaakt te willen reageren zonder publicatie van de reactie.

In het volgende hoofdstuk zijn per respondent de antwoorden van de respondenten opgenomen. Opmerkingen uit één reactie waren zodanig geformuleerd dat deze opmerkingen niet relevant waren voor deze consultatie; deze opmerkingen zijn hier niet gepubliceerd.

2. Reacties uit de openbare consultatie

2.1. Anonieme reactie

Naam: anoniem

Datum: 30 november 2023

Vraag 2

Wilt u reageren op het advies van de experts om WebDav, CalDAV, IMAP en SIP te blijven aanbevelen aan de overheid?

IMAP is het meest gebruikte protocol voor e-mail, dat moet niet van de lijst.

2.2. Reactie van IT Functions

Naam: IT Functions (S.S.J. Leemburg)

Datum: 30 november 2023

Vraag 1

Wilt u reageren op het advies van de experts om DHCP, DNS, EI-Standaarden, HTTP, IPP, MTOM en UDDI niet meer aan te bevelen aan de overheid?

HTTP is noodzakelijk voor bijvoorbeeld LetsEncrypt certificaat vernieuwingen.

DNS is de levensader van het Internet.

IMAP is noodzakelijk om email communicatie te waarborgen.

Vraag 2

Wilt u reageren op het advies van de experts om WebDav, CalDAV, IMAP en SIP te blijven aanbevelen aan de overheid?

Het is belangrijk - zo niet noodzakelijk - om open standaarden te handhaven en te gebruiken.

Het wegnemen van ondersteuning hiervan brengt de belangen van de bevolking in gevaar.

2.3. Anonieme reactie

Naam: anoniem

Datum: 1 december 2023

Vraag 1

Wilt u reageren op het advies van de experts om DHCP, DNS, EI-Standaarden, HTTP, IPP, MTOM en UDDI niet meer aan te bevelen aan de overheid?

De standaarden DHCP, DNS, HTTP, en IPP zijn terecht alomtegenwoordig, maar dat wil niet zeggen dat promotie en aanbeveling zou moeten stoppen. Open standaarden zijn belangrijker dan ooit om niet gevangen te raken in gesloten systemen van private makelij, ook als er nog geen alternatieven zijn zoals bij DHCP.

Ten slotte is het argument dat men HTTPS zou moeten gebruiken in plaats van HTTP nogal vreemd, HTTPS is geen standaard an sich, het is HTTP over TLS. Er zou een algemeen advies moeten zijn om altijd beveiligde verbindingen te gebruiken, of het nu HTTP, SMTP, IMAP, DNS, FTP, of iets anders is.

Vraag 2

Wilt u reageren op het advies van de experts om WebDav, CalDAV, IMAP en SIP te blijven aanbevelen aan de overheid?

Hier ben ik het mee eens, waarbij mijn motivatie hetzelfde is als bij vraag 1. Google en Microsoft zijn ook actief bezig om hun gesloten alternatieven te promoten boven WebDav, CalDAV, en IMAP, dit is een kwalijke zaak.

Vraag 3

Wilt u reageren op de aanbevelingen van de experts over de criteria voor de lijst aanbevolen standaarden waarop zij de elf standaarden hebben getoetst (paragrafen 4.1 tot en met 4.11 van het expertadvies)?

Er is naar mijn mening te veel gekeken naar protocollen an sich, het zou beter zijn om een overkoepelend advies te geven om altijd beveiligde verbindingen te gebruiken met nadere verklaring per standaard. Het is nogal vreemd dat HTTP en DNS worden ontraden omdat de standaarden geen inherente encryptie hebben, maar dat IMAP wel aanbevolen blijft terwijl daar hetzelfde probleem speelt. Ook is het opmerkelijk dat SMTP hierbij buiten schot gebleven is.

Vraag 4

Wilt u reageren op de adviezen van de experts (hoofdstuk 5 van het expertadvies)?

Ik steun de wens om proprietary 'standaarden' buiten de deur te houden en open standaarden te blijven bevorderen.

Vraag 6

Wilt u nog aanvullend commentaar geven aan het Forum Standaardisatie en Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) in verband met de inhoud van dit expertadvies of het gevolgde proces?

Ik wil nogmaals het belang onderstrepen van open standaarden. Een gezond IT ecosysteem heeft open standaarden nodig om te blijven functioneren zonder ten onder te gaan door de invloed van Big Tech.

2.4. Anonieme reactie

Naam: anoniem

Datum: 5 december 2023

Vraag 1

Wilt u reageren op het advies van de experts om DHCP, DNS, EI-Standaarden, HTTP, IPP, MTOM en UDDI niet meer aan te bevelen aan de overheid?

Het advies van de experts is degelijk onderbouwd en zou wat mij betreft overgenomen moeten worden.

Vraag 2

Wilt u reageren op het advies van de experts om WebDav, CalDAV, IMAP en SIP te blijven aanbevelen aan de overheid?

Het advies van de experts is degelijk onderbouwd en zou wat mij betreft overgenomen moeten worden. Deze standaarden voor te blijven schrijven vergemakkelijkt exit-strategieën en bemoeilijkt vendor-lockin.

Vraag 4

Wilt u reageren op de adviezen van de experts (hoofdstuk 5 van het expertadvies)?

De adviezen zijn van toegevoegde waarde in de dagelijkse praktijk bij de overheid en zouden zo snel mogelijk moeten worden overgenomen.

2.5. Anonieme reactie

Naam: anoniem

Datum: 14 december 2023

Vraag 2

Wilt u reageren op het advies van de experts om WebDav, CalDAV, IMAP en SIP te blijven aanbevelen aan de overheid?

Ik ben het volledig eens met de adviezen van de experts en krijg zwaar het gevoel dat bij het Bureau

Forum Standaardisatie een zware (Microsoft?) lobby aan het werk geweest is om deze standaarden te laten verwijderen:

- WebDav is niet moeilijk te implementeren tenzij je volledig met Microsoft servers werkt;
- CalDAV is zoals de experts terecht vermelden de enige standaard voor uitwisseling van agenda afspraken;
- SIP en WebRTC werken juist samen en SIP verwijderen speelt (wederom weer Microsoft?) grote aanbieders in de kaart om hun eigen gesloten producten te promoten;
- wat betreft IMAP zou ik zeggen dat IMAPS, de met TLS beveiligde variant op de 'pas toe of leg uit' lijst komt, net zoals bij HTTP en HTTPS is gebeurt.

Vraag 4

Wilt u reageren op de adviezen van de experts (hoofdstuk 5 van het expertadvies)?

Wat betreft FTP, ik weet niet of SFTP op de 'pas toe of leg uit' lijst staat, maar daarbij geldt natuurlijk hetzelfde als bij HTTP. Onbeveiligde gegevensuitwisseling is nooit aan te raden, ook niet binnen een bedrijfsnetwerk.

Vraag 6

Wilt u nog aanvullend commentaar geven aan het Forum Standaardisatie en Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) in verband met de inhoud van dit expertadvies of het gevolgde proces?

Ik krijg het gevoel dat het Bureau Forum Standaardisatie zeer beïnvloed is door een (Microsoft?) lobby en ben blij dat de experts weloverwogen adviezen hebben kunnen geven en ben het dus zeker eens met de adviezen van de experts. De argumenten van het Bureau Forum Standaardisatie slaan in een aantal gevallen nergens op en leiden tot voordelen voor maar 1 partij en dat is Microsoft.

2.6. Anonieme reactie

Naam: anoniem

Datum: 15 december 2023

Vraag 1

Wilt u reageren op het advies van de experts om DHCP, DNS, EI-Standaarden, HTTP, IPP, MTOM en UDDI niet meer aan te bevelen aan de overheid?

Begrijpelijk, en goed onderbouwd.

Vraag 2

Wilt u reageren op het advies van de experts om WebDav, CalDAV, IMAP en SIP te blijven aanbevelen aan de overheid?

Zeer verstandig, zoals aangegeven zijn dit bekende open standaarden waardoor de overheid niet afhankelijk hoeft te worden van specifieke leveranciers.

Vraag 3

Wilt u reageren op de aanbevelingen van de experts over de criteria voor de lijst aanbevolen standaarden waarop zij de elf standaarden hebben getoetst (paragrafen 4.1 tot en met 4.11 van het expertadvies)?

Het klinkt goed overwogen.

Vraag 4

Wilt u reageren op de adviezen van de experts (hoofdstuk 5 van het expertadvies)?

Zeer verstandig, het is goed deze standaarden zoveel mogelijk te gebruiken zodat er minder vendor lock-in hoeft te zijn bij de overheid.

Vraag 6

Wilt u nog aanvullend commentaar geven aan het Forum Standaardisatie en Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) in verband met de inhoud van dit expertadvies of het gevolgde proces?

Goed dat hier aandacht voor is en dat dit geëvalueerd wordt, het advies van de experts klinkt verstandig om op te volgen.

2.7. Reactie van VisionEd

Naam: VisionEd (E.A.J. Boon)

Datum: 18 december 2023

Vraag 1

Wilt u reageren op het advies van de experts om DHCP, DNS, EI-Standaarden, HTTP, IPP, MTOM en UDDI niet meer aan te bevelen aan de overheid?

Het verwijderen van DHCP van de lijst van aanbevolen standaarden adviseer ik niet. Het alternatief is een vast ip adres. Dit is per bedrijf gebonden, niet per apparaat of gebruiker. Als men dit wil dan is de enige mogelijkheid om een vast ip adres (bij voorkeur IPv6) te koppelen aan een uniek gebruikers ID geanonimiseerd.

Het verwijderen van DNS van de lijst van aanbevolen standaarden adviseer ik niet omdat vooral DNS SEC belangrijk is voor beveiliging van de website. In ieder geval .nl maar voor andere domeinen moet dit ook verplicht worden. Een beveiligde website met DNS SEC betekent een waarborg dat je e-mail aankomt.

Het verwijderen van EI van de lijst van aanbevolen standaarden adviseer ik niet EI van belang is voor een veilige zorg standaard.

Het verwijderen van HTTP, IPP, MTOM en UDDI ga ik in mee.

Vraag 2

Wilt u reageren op het advies van de experts om WebDav, CalDAV, IMAP en SIP te blijven aanbevelen aan de overheid?

Ten aanzien van WebDav vraag ik me af of er een alternatief is. CalDav eens om het niet te verwijderen. IMAP (Microsoft stopt met het IMAP protocol in Exchange online. Zoho houdt het nog even aan. Exchange is een heel goed alternatief voor IMAP. Niet meer eens met het expert oordeel om niet te verwijderen. Exchange kun je ook handhaven voor migratie van de Tenant. Over SIP geen oordeel.

Vraag 3

Wilt u reageren op de aanbevelingen van de experts over de criteria voor de lijst aanbevolen standaarden waarop zij de elf standaarden hebben getoetst (paragrafen 4.1 tot en met 4.11 van het expertadvies)?

Wat voor alternatief hebben de experts voor DHCP en DNS. Is <https://www.networkacademy.io/ccna/ipv6/stateless-address-autoconfiguration-slaac> misschien een goed alternatief voor DHCP en DNS?

Aanvullend interessant filmpje over het belang van DNS

<https://www.youtube.com/watch?v=pjin3nv8jAo>

Vraag 4

Wilt u reageren op de adviezen van de experts (hoofdstuk 5 van het expertadvies)?

Helder aanvullend advies. Geen opmerkingen verder.

Vraag 5

Wilt u reageren op het doorlopen proces en de samenstelling van de expertgroep (hoofdstuk 2 en 3 van het expertadvies)?

Zie opmerkingen en adviezen bij vraag 1 en 2

Vraag 6

Wilt u nog aanvullend commentaar geven aan het Forum Standaardisatie en Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) in verband met de inhoud van dit expertadvies of het gevolgde proces?

In antwoord op dit onderwerp:

HTML eerst, PDF nog beschikbaar

Tot voor kort publiceerde Forum Standaardisatie vergaderstukken uitsluitend in PDF. De digitale toegankelijkheid van deze PDF bestanden was moeilijk te garanderen. Daarom bieden wij vergaderstukken vanaf 2021 aan als digitaal toegankelijke webpagina's in HTML. Het blijft mogelijk om een vergaderstuk als PDF bestand te downloaden vanaf z'n HTML pagina.

Wij zijn druk bezig vergaderstukken van vóór 2021 om te zetten in digitaal toegankelijke webpagina's (HTML). Oudere vergaderstukken in PDF zijn tijdelijk niet via onze website beschikbaar totdat ze zijn omgezet in HTML. Links (URLs) naar de oudere vergaderstukken in PDF blijven wel geldig. Vergaderstukken die u niet online vindt, kunt u aanvragen door contact op te nemen met het bureau Forum Standaardisatie via ons contactformulier of telefoon 070-8887776.

Wil ik graag het volgende opmerkingen dat pdf documenten van na 2018 moeten voldoen aan de standaarden volgens de WCAG en beschikbaar zijn als pdf-UA. Pdf documenten van voor 2018 moeten op een paar punten toegankelijk zijn voor mensen met een visuele of motorische beperking. Meer informatie is te lezen op de volgende website:

<https://documenten-en-toegankelijkheid.nl/richtlijnen/eisen-ontoegankelijk-document/>

Op digitoegankelijk.nl wordt er niets geroepen over documenten maar dit zou wel genoemd moeten worden.

2.8. Anonieme reactie

Naam: anoniem

Datum: 18 december 2023

Vraag 1

Wilt u reageren op het advies van de experts om DHCP, DNS, EI-Standaarden, HTTP, IPP, MTOM en UDDI niet meer aan te bevelen aan de overheid?

Correct, mits DNSSEC, HTTPS en IMAPS op de lijst blijven of komen

Mbt MTOM; Digikoppeling is alleen van toepassing tussen overheden, ik zou MTOM aan blijven raden als informatie uitgewisseld wordt met een partij buiten de overheid om wildgroei daar te voorkomen.

Vraag 2

Wilt u reageren op het advies van de experts om WebDav, CalDAV, IMAP en SIP te blijven aanbevelen aan de overheid?

Open standaarden conform staand beleid, versleuteld waar beschikbaar (IMAPS)

Vraag 4

Wilt u reageren op de adviezen van de experts (hoofdstuk 5 van het expertadvies)?

IMAPS ipv IMAP, DNSSEC ipv DNS, HTTPS ipv HTTP en FTPS ipv FTP aub

Vraag 6

Wilt u nog aanvullend commentaar geven aan het Forum Standaardisatie en Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) in verband met de inhoud van dit expertadvies of het gevolgde proces?

Fijn dat om input wordt gevraagd, hopelijk wordt er gebruik van gemaakt.

2.9. Anonieme reactie

Naam: anoniem

Datum: 21 december 2023

Vraag 1

Wilt u reageren op het advies van de experts om DHCP, DNS, EI-Standaarden, HTTP, IPP, MTOM en UDDI niet meer aan te bevelen aan de overheid?

Bij de beoordeling van de experts wordt uitgegaan van een zeer laag kennisniveau van de beoordelaars hoe de standaarden van forum standaardisatie gezien zouden kunnen worden.

Als dit in de echte wereld een probleem is dan zal er een duidelijker uitleg dienen te zijn dat men aan **alle** relevante standaarden moet voldoen en dat het geen keuze menu van een all-you-can-eat restaurant is.

Als standaarden en het proces van aanbevelen, verplichten en mogelijk maken op dit niveau moet worden beoordeeld is er sprake van een zeer groot kennistekort in alle lagen bij de overheid. Ik weiger te geloven dat dit zo is.

Vraag 2

Wilt u reageren op het advies van de experts om WebDav, CalDAV, IMAP en SIP te blijven aanbevelen aan de overheid?

Met goede redenen, dit soort standaarden zijn nodig om te blijven functioneren zonder afhankelijk te zijn van een specifieke aanbieder.

Vraag 3

Wilt u reageren op de aanbevelingen van de experts over de criteria voor de lijst aanbevolen standaarden waarop zij de elf standaarden hebben getoetst (paragrafen 4.1 tot en met 4.11 van het expertadvies)?

Bij de beoordeling van de experts wordt uitgegaan van een zeer laag kennisniveau van de beoordelaars hoe de standaarden van forum standaardisatie gezien zouden kunnen worden.

4.1 FTP en WebDAV zijn compleet verschillende technieken en ja, met FTP en WEBDAV zijn er bestanden te transporteren. Praktisch is FTP in de echte wereld redelijk uitgestorven.

4.3 DHCP is de enige waarbij het 'intern' criterium lijkt te kloppen. DHCP is praktisch wel verplicht in vele netwerken maar behoort geen verplichting te zijn.

4.4 Met deze redenering is het niet goed uit te leggen dat men aan **alle** relevante standaarden moet voldoen en dat het geen keuze menu van een all-you-can-eat restaurant is.

4.5 Niemand gebruikt het, of gaat het gebruiken.

4.6 zie 4.4

4.8 kan weg, want praktisch blijft dit wel. Zeker als in windows de echte drivers niet meer mogen binnenkort.

4.9 Leuk dat het werkt, maar praktisch is het niet. Dus wat dat betreft mag het weg.

4.10 dit soort open standaarden zijn nodig zodat er een open integratie blijft met systemen die worden aangeschaft door de overheid. Het toestaan dat er geen open standaarden mogelijk zijn bij systemen waar dit nu wel zo is gaat op lange termijn vermoedelijk serieuze problemen oplossen. WebRTC is geen volwaardige vervanging van SIP.

4.11 Het idee is dat dit documentatie zou vervangen, dat is niet zo en de wereld is al een stapje voorbij XML en SOAP. Dus dit vervangen door de algemene eis dat API's open, gedocumenteerd enz... zijn is nuttiger.

Vraag 4

Wilt u reageren op de adviezen van de experts (hoofdstuk 5 van het expertadvies)?

De vraag om HTTP te vervangen door HTTPS is leuk voor een laagdrempelig publiek, materieel gaat het niks uitmaken en zou het door mensen die deze standaardenlijst interpreteren echt niks mogen uitmaken.

Het de redenering waarmee DNS nu wordt afgeserveerd kan in de toekomst dan ook HTTPS worden afgeserveerd.

Vraag 5

Wilt u reageren op het doorlopen proces en de samenstelling van de expertgroep (hoofdstuk 2 en 3 van het expertadvies)?

Rapportje, onderzoekje, praatgroepje. Gelukkig kan daarna internet worden gevraagd en kan er daar weer over gepraat worden. De vraag is wat het uitmaakt.

Vraag 6

Wilt u nog aanvullend commentaar geven aan het Forum Standaardisatie en Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) in verband met de inhoud van dit expertadvies of het gevolgde proces?

Stel regels wat de beoogde doelgroep is van de standaardenlijst en hoe deze geïnterpreteerd dienen te worden, want nu wordt er in het expert advies er regelmatig willekeurig per advies een beoogde doelgroep impliciet meegenomen in het advies.

2.10. Anonieme reactie

Naam: anoniem

Datum: 10 januari 2024

Vraag 1

Wilt u reageren op het advies van de experts om DHCP, DNS, EI-Standaarden, HTTP, IPP, MTOM en UDDI niet meer aan te bevelen aan de overheid?

Dit lijkt me een zinnig advies, het gaat hier inderdaad om interne of reeds opgevolgde standaarden.

Vraag 2

Wilt u reageren op het advies van de experts om WebDav, CalDAV, IMAP en SIP te blijven aanbevelen aan de overheid?

Ik ben niet bekend met SIP, maar de andere drie lijken me inderdaad essentieel. Hoewel het hier niet direct over standaarden voor uitwisseling tussen organisaties gaat, zijn het de facto de enige open standaarden in hun soort, en dragen ze bij aan incompatibiliteit tussen verschillende systemen, leveranciers, organisaties e.d. Als we deze standaarden niet langer aanbevelen maakt dat de weg vrij voor nóg meer vendor lock-in. Zowel bij migraties als bijvoorbeeld voor het kiezen van een client op een apparaat is het dan 100% aan de leverancier om iets voor te schrijven.